

ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ ПОВТОРНОСТІ ЗЛОЧИНІВ

Проаналізовано вплив повторності злочинів на кримінально-правову кваліфікацію, звернуто увагу на конструкції статей Особливої частини КК України, які передбачають відповідальність за злочин, вчинений повторно.

Ключові слова: повторність злочинів, кваліфікація злочинів, кваліфікуюча ознака.

Постановка проблеми. У кримінальному законі України не визначено, як здійснювати кваліфікацію повторності злочинів, якими правилами при цьому керуватися. Різні підходи до кваліфікації таких злочинів запропоновано у постановах Пленуму Верховного Суду України та в юридичній літературі. Це, своєю чергою, призводить до помилок у кваліфікації злочинів, порушення прав і свобод громадян на стадіях досудового та судового слідства, а також під час призначення покарання.

Стан дослідження. Для юридичної науки проблема кваліфікації повторності злочинів не є новою. Окремі її аспекти розглядали такі вчені, як М.І. Бажанов, Ф.Г. Бурчак, Я.М. Браїнін, Б.С. Волков, Л.Д. Гаухман, О.А. Герцензон, М.Й. Коржанський, В.М. Кудрявцев, Б.А. Курінов, В.О. Навроцький, О.К. Марін, В. Савченко, Т.І. Созанський, А.А. Стрижевська, В.І. Тютюгін, П.Л. Фріс, М.І. Хавронюк та ін. Теоретичні розробки зазначених вище дослідників переважно визначали поняття повторності злочинів, критерії класифікації повторності злочинів, місце повторності серед інших видів множинності злочинів, відмежування повторності злочинів від суміжних понять. Водночас спостерігається фрагментарний характер дослідження впливу повторності злочинів на кримінально-правову кваліфікацію.

Метою статті є аналіз впливу повторності злочинів на кримінально-правову кваліфікацію.

Виклад основних положень. У КК України поняття повторності злочинів вжито законодавцем у нормах і Загальної, і Особливої його частин. У Загальній частині КК дається поняття повторності злочинів і визначено її наслідки. В Особливій частині повторність у більшості статей є ознакою складу злочину і впливає на кримінально-правову кваліфікацію вчиненого. Тут слід виокремити випадки, коли повтор-

ність впливає на кримінально-правову кваліфікацію: а) якщо у статті, яка встановлює відповідальність за повторний злочин, наявна кваліфікуюча ознака «вчинення злочину повторно»; б) якщо у статті, яка встановлює відповідальність за повторний злочин, відсутня кваліфікуюча ознака «вчинення злочину повторно».

Саме наявність у відповідних частинах статей Особливої частини КК України повторності як кваліфікуючої ознаки створює певні непорозуміння як під час вирішення питання, скільки особа фактично вчинила злочинів, так і під час складання формули кваліфікації. Тут виникають питання, як оцінювати попередній злочин, чи відображати його у формулі кваліфікації як самостійний.

У науці кримінального права існує декілька позицій щодо вирішення цієї проблеми. Перша полягає в тому, що дії особи необхідно кваліфікувати лише за частиною статті, яка відображає кваліфікуючу ознаку «вчинення злочину повторно». Кваліфікація злочину як повторного охоплює вчинення і попередніх злочинів, тому самостійно їх кваліфікувати не потрібно [1, с. 30; 2, с. 313; 3, с. 145]. По суті, має місце своєрідне «поглинання» першого злочину, який не відображається під час кваліфікації дій винного. Наприклад, чотири крадіжки кваліфікуються лише за ч. 2 ст. 185 КК. Така кваліфікація охоплює останню крадіжку і всі раніше вчинені.

Наведена позиція щодо кваліфікації повторності тотожних злочинів видається сумнівною, адже формула кваліфікації з посиланням на відповідну частину статті, що передбачає повторність, не є універсальною, оскільки:

- не всі статті Особливої частини КК містять кваліфікуючу ознаку «повторність», внаслідок чого вона стосується лише окремих кримінально-правових норм;

- пропонується кваліфікувати за однією нормою лише закінчені тотожні злочини, а стосовно закінченого злочину та готування чи замаху на злочин або вчинення його у співучасті і закінчених злочинів, передбачених різними частинами однієї статті, – за правилами сукупності злочинів;

- така кваліфікація не відповідає принципам повноти, індивідуальності, об'єктивності, точності та справедливості кримінально-правової оцінки;

- посилання на кваліфікуючу ознаку «повторно» не дає підстав вважати, що вчинені діяння утворюють два або більше злочинів, адже формула кваліфікації містить посилання лише на певну частину

однієї статті Особливої частини КК України, а кожна окрема частина статті Особливої частини КК України передбачає вчинення одного злочину.

Друга позиція щодо вирішення питання кваліфікації повторності тотожних злочинів полягає в тому, що два і більше закінчених злочинів, передбачених одним і тим же основним складом злочину, потрібно кваліфікувати з посиланням на відповідну статтю, котра передбачає відповідальність за перший злочин, та відповідну частину статті, що передбачає кваліфікуючу ознаку «повторно». Таку позицію підтримують в основному науковці, які досліджували певний вид злочинів [4, с. 116–118]. Ще в період дії КК 1960 р. С.В. Бородін пропонував запровадити кваліфікацію повторного вчинення вбивства без обтяжуючих обставин, якщо за перше вбивство особа не була засуджена, кваліфікуючи перший злочин за ст. 103 КК РСФСР (вбивство без обтяжуючих обставин), а друге – за п. «и» ст. 102 КК РСФСР (вбивство за обтяжуючих обставин) [4, с. 117–118].

Проте і така формула кваліфікації не відображає всіх фактично вчинених особою злочинів. У разі вчинення особою трьох і більше злочинів вчинене не отримує належної кваліфікації. Відповідно до формули кваліфікації, що рекомендується в наукових працях, вчинення третього і наступних злочинів не відображається, адже запропонована формула передбачає відображення лише першого діяння та другого з посиланням на кваліфікуючу ознаку «повторно», яка охоплює вчинення всіх наступних тотожних злочинів.

Є ще один підхід, за яким кваліфікація злочину як повторного охоплює і вчинення попередніх злочинів – окремо вони не кваліфікуються. Злочини, які становлять елементи повторності, підлягають окремій кваліфікації лише в тих випадках, коли вони однорідні, мають місце різні стадії вчинення злочинів, якщо особа перший злочин вчинила у співучасті, а інший одноосібно. Так, Ю. Юшков зазначає, що кожна частина статті є окремим складом злочину, а передбачення цих складів злочину в одній статті можна пояснити їх схожістю та принципами побудови Особливої частини КК [5, с. 5].

Така позиція теж видається сумнівною, оскільки одне поняття «повторність злочинів» відображається різними формулами кваліфікації, а саме: тотожні злочини кваліфікуються за частиною другою статті, а у випадку вчинення однорідних злочинів – за сукупністю статей.

Слід зазначити, що особливістю поняття повторності як кваліфікуючої ознаки є те, що вона вказує на зв'язок між діянням, яке

оцінюється цією нормою, і діянням (діяннями), що вчинені раніше. Встановлення характеру цього зв'язку відображає норма, що оцінюється, але ця норма не оцінює попередніх діянь як злочинів, а лише вказує на те, що вони були вчинені і не втратили кримінально-правового значення, тому формула кваліфікації повинна містити посилання на перший злочин, щоб вказати на його кримінально-правову оцінку. Відповідно, вчинення двох і більше злочинів має бути відображено у формулі кваліфікації так, щоб було зрозуміло, що особа вчинила два і більше злочини в різний час, за жоден з яких її не притягали до кримінальної відповідальності. Тому потрібно підтримати прихильників позиції, яка передбачає, що всі вчинені злочини необхідно кваліфікувати окремо, тобто скільки фактично вчинено злочинів – стільки ж і повинно бути зазначено статей (частин статей) у формулі кваліфікації [6, с. 362; 7, с. 217].

Щодо кваліфікації злочинів, вчинених за наявності «повторності» та інших кваліфікуючих ознак складу злочину, то не викликає сумніву, що вчинення злочину за наявності кількох ознак, з урахуванням яких диференційовано кримінальну відповідальність, свідчить про більш високий ступінь його суспільної небезпеки, порівняно з посяганням, яке характеризується наявністю лише однієї такої ознаки. Очевидно, що в ідеалі кваліфікація повинна відображати наявність одночасно кількох кваліфікуючих ознак. Однак це можливо лише за умови, що кожна кваліфікуюча чи особливо кваліфікуюча ознака має своє позначення – цифрою чи буквою. Тому, наприклад, однакова формула кваліфікації – ч. 2 ст. 185 КК – буде і в разі вчинення крадіжки повторно, і в разі вчинення її за попередньою змовою групою осіб. У випадках, коли кваліфікуючі чи особливо кваліфікуючі ознаки окремо не виділено, вони відображаються у відповідних процесуальних документах.

Саме такої позиції дотримується судова практика. Наприклад, Франківський районний суд м. Львова вироком від 1 березня 2010 р. засудив особу К. і особу Б. за ч. 2 ст. 185 КК України [8]. З матеріалів кримінальної справи вбачається, що Т. і К., маючи непогашену і незняту судимість за корисливі злочини проти власності, 24 листопада 2009 року біля 20.30 год, перебуваючи на вул. Кульпарківській, 123 в м. Львові, маючи умисел на таємне викрадення чужого майна, з корисливим мотивом, за попередньою змовою групою осіб таємно викрали стяжку-діагональ до риштовки марки М 3722/42 мм вартістю 124,44 грн, чотири стяжки-перила марки М 3075/33 мм вартістю

71,46 грн за штуку на загальну вартість 285,84 грн, завдавши потерпілому матеріальну шкоду на загальну суму 410,28 грн.

Таким чином, суд кваліфікував злочин за ч. 2 ст. 185 КК України, оскільки вони своїми діями таємно викрали чуже майно (вчинили крадіжку) повторно, за попередньою змовою групою осіб, тобто злочин, передбачений ч. 2 ст. 185 КК України. Однак така формула кваліфікації не показує, скільки насправді було вчинено злочинів і як кожен з них було оцінено судом. Оскільки обидві кваліфікуючі ознаки («вчинено повторно», «за попередньою змовою групою осіб») передбачено однією і тією ж частиною статті, то у формулі кваліфікації повинна відобразитися одна і та ж частина статті (стаття) стільки разів, скільки фактично було вчинено злочинів. Тому видається правильною така кваліфікація вчиненого: дії К. слід кваліфікувати за ч. 2 ст. 185 та ч. 2 ст. 185 КК України, дії Б. слід кваліфікувати також за ч. 2 ст. 185 та ч. 2 ст. 185 КК України.

Щодо вчинення декількох злочинів, кожен з яких містить ознаки одного і того ж кваліфікованого складу злочину, передбаченого у частині статті КК, яка встановлює більш сувору відповідальність, ніж лише у випадку кваліфікації цього злочину за ознакою вчинення його повторно (два грабежі з проникненням у житло або у великих чи особливо великих розмірах), то в літературі існує підхід, який пропонує розглядати таку ситуацію з позиції конкуренції кримінально-правових норм.

Зокрема, якщо особа вчиняє крадіжку без обтяжуючих обставин, а згодом – крадіжку з проникненням у житло, то дії особи слід кваліфікувати за сукупністю статей, передбачених ч. 1 ст. 185; ч. 3 ст. 185 КК. Другий злочин кваліфікується за ч. 3 ст. 185 КК, оскільки саме цією частиною статті передбачена більш обтяжуюча обставина, ніж вчинення злочину повторно, – вчинення злочину з проникненням у житло. У всіх випадках конкуренції кваліфікованого та особливо кваліфікованого складу злочину необхідно застосовувати норму про особливо кваліфікований склад злочину [9, с. 188]. Окрема кваліфікація за ознакою повторності в такому разі не потрібна.

Однак судова практика не завжди дотримується цього правила. Наприклад, Галицький районний суд м. Львова засудив А. за те, що на початку вересня 2005 р. близько 12.00 год, перебуваючи в приміщенні Львівської наукової бібліотеки ім. Стефаніка, що на вул. Бібліотечній, 2 в м. Львові, шляхом вільного доступу, таємно упродовж дня викрав зі сховища № 12, яке знаходиться на третьому поверсі будівлі, п'ятнадцять журналів «Przyjacel Ludu» вартістю 500 грн кожен на загальну суму 7500 грн. Він же 20 вересня 2005 р. повторно в нічний час

по риштуванню піднявся на третій поверх бібліотеки та проник у сховище № 11, звідки таємно викрав 36 журналів «DIE GRAFISCHEN KUNSTE» вартістю 200 грн кожен на загальну суму 7200 грн і один зошит «Exlibris» вартістю 300 грн. Усього він викрав майна на загальну суму 7500 грн. Він же 28 вересня 2005 р. близько 16.00 год, знаходячись у приміщенні бібліотеки, шляхом вільного доступу, оскільки проводив там ремонтні роботи, таємно викрав зі сховища № 11 чотири зошити «Exlibris». Викрадені зошити А. заховав на другому поверсі приміщення Львівської наукової бібліотеки ім. Стефаника за листами гіпсокартону, щоб у подальшому винести з приміщення, однак його затримали працівники бібліотеки, і чотири зошити «Exlibris» було повернено у сховище № 11 [10].

Дії засудженого органи досудового слідства кваліфікували за ч. 1 ст. 185, ч. 2 ст. 185, ч. 3 ст. 185 КК України. Однак суд вважає, що його дії було б правильно кваліфікувати за ч. 2 ст. 185; ч. 3 ст. 185 КК України, оскільки він вчинив таємне викрадення чужого майна, з проникненням у приміщення, повторно. Що стосується кваліфікації дій підсудного досудовим слідством за ч. 1 ст. 185 КК України, то суд вважає, що її потрібно виключити з обвинувачення, оскільки вказана частина охоплюється ч. 2 ст. 185 КК України, а тому додаткової кваліфікації не потребує. Видається, що в цьому випадку має діяти правило подолання конкуренції норм про кваліфікований та особливо кваліфікований склади, тобто вчинене повинно кваліфікуватися за нормою про особливо кваліфікований склад. Тому дії особи А. повинні бути кваліфіковані за ч. 1 ст. 185 та ч. 3 ст. 185 КК України. Ознака ж «вчинення злочину повторно» у подібних випадках відображається у відповідних процесуальних документах.

У постанові Пленуму Верховного Суду України від 4 червня 2010 р. № 7 «Про практику застосування судами законодавства про повторність, сукупність і рецидивів злочинів та їх правові наслідки» зазначено, що кожен із злочинів, які утворюють повторність, має бути предметом самостійної кримінально-правової оцінки. Водночас у тій же постанові вказано, якщо злочини, які утворюють повторність, відповідають одному і тому ж складу злочину (наприклад, три крадіжки, поєднані з проникненням у житло, п'ять розбоїв, вчинених організованою групою, тощо), їх кваліфікація здійснюється за однією статтею або частиною статті Особливої частини КК.

Такий підхід видається неправильним, оскільки з проведеної кваліфікації взагалі не видно, що особа вчинила декілька злочинів по-

вторно. Навпаки видається, що особа вчинила взагалі один злочин, отже, і покарання їй буде призначатись як за вчинення одного злочину. Тому у вказаному випадку, на нашу думку, слід кваліфікувати за ч. 3 ст. 185 КК України стільки разів, скільки разів особа вчинила крадіжку з проникненням у житло. Окрім цього, особливістю цього випадку є те, що кожен зі злочинів, які вчинені повторно, містить більш тяжку кваліфікуючу ознаку «проникнення у житло», тому перший же злочин слід кваліфікувати за ч. 3 ст. 185 КК України.

У судовій практиці трапляються випадки саме такого підходу до кримінально-правової оцінки подібних ситуацій. Наприклад, вироком Сарненського районного суду Рівненської області П. засуджено за ч. 3 ст. 185 та ч. 3 ст. 185 КК України за те, що 29 грудня 2004 року через металеве вікно він проник у гараж М., звідки викрав електрозварювальний апарат (вартістю 900 грн), електрокорморізку (вартістю 300 грн), заподіявши потерпілому шкоди на загальну суму 1280 грн, а на початку квітня 2005 року шляхом зриву навісного замка П. проник у приміщення пилорами, яка розташована на території СГПП «Нове життя», звідки викрав деревообробний станок (вартістю 1300 грн) та 15 м кабелю до нього, всього на загальну суму 1435 грн [11, с. 76–77].

Якщо особа в різний час вчиняє два злочини, які підпадають під ознаки однієї й тієї ж статті Особливої частини КК, але кожен із них містить кваліфікуючі ознаки, передбачені у різних частинах цієї статті (наприклад, особа вчиняє спочатку грабіж, передбачений ч. 3 ст. 186, а через деякий час – ч. 4 ст. 186 КК), то в такому випадку вчинене належить кваліфікувати за сукупністю статей (у наведеному прикладі за ч. 3 ст. 186; ч. 4 ст. 186 КК). Що стосується формули обвинувачення, то у відповідних процесуальних документах мають бути зазначені всі кваліфікуючі ознаки цих злочинів, зокрема повторність.

Повторність як кваліфікуюча ознака злочину утворюється вчиненням злочину вдруге не завжди, а лише тоді, коли повторність безпосередньо вказана у диспозиції кримінально-правової норми. У багатьох статтях Особливої частини КК законодавець не визначає повторність злочинів і за повторне їх вчинення не посилює відповідальності. Наприклад, заподіяння тяжких тілесних ушкоджень двом або більше потерпілим кваліфікується і карається як один злочин. Якби навіть злочинець заподіяв тяжкі тілесні ушкодження десятьом або двадцятьом потерпілим в різний час, то й тоді його діяння кваліфікувалися б як один злочин, тобто як заподіяння тяжких тілесних ушкоджень потерпілому.

У постанові від 7 лютого 2003 року «Про судову практику в справах про злочини проти життя і здоров'я особи» Пленум Верховного Суду України цієї проблеми не торкнувся. Повторність тождесних злочинів, якщо вона прямо не передбачена у статті Особливої частини КК (наприклад, особа вчинила два умисні тяжкі тілесні ушкодження), розглядається як обставина, що обтяжує покарання. Якщо особа відповідає за два однакові злочини, а в КК немає спеціальної норми про це, то вчинене кваліфікується за відповідною статтею, яка передбачає злочин. При цьому додаткова кваліфікація окремих злочинів шляхом повторного посилання на одну і ту саму статтю не робиться. У цьому випадку два злочини підпадають під ознаки однієї і тієї ж норми [12, с. 23].

Видається, що в таких випадках кожен злочин повинен отримувати самостійну кримінально-правову оцінку і це має відобразитись у формулі кримінально-правової кваліфікації, наприклад: десять тілесних ушкоджень – десять разів ч. 1 ст. 121 КК. Така кваліфікація демонструє єдність позиції щодо кримінально-правової оцінки кожного окремого злочину самостійно, за певних характерних для них обставин.

За такими ж правилами, на наше переконання, повинні вирішуватись випадки вчинення декількох злочинів, кожен з яких містить ознаки одного і того ж кваліфікованого складу злочину. Тобто кожен зі злочинів повинен отримувати самостійну кримінально-правову оцінку (два хуліганства, вчинені групою осіб, чи два такі ж злочини, вчинені із застосуванням вогнепальної або холодної зброї).

Висновки. Отже, можна зробити висновок, що для кваліфікації повторності злочинів має значення: а) конструкція статей Особливої частини КК України, які передбачають відповідальність за злочин, вчинений повторно (наявність (відсутність) кваліфікуючої ознаки «вчинення злочину повторно» та інших кваліфікуючих ознак); б) фактичний характер вчиненого особою злочину (наявність обставин, що обтяжують відповідальність).

З урахуванням того, чи передбачена у відповідній частині статті КК України кваліфікуюча ознака «вчинення злочину повторно», слід виділити п'ять типових ситуацій кваліфікації повторного злочину, а саме: коли відповідальність за повторний злочин, передбачена у статті Особливої частини КК України, яка: 1) містить кваліфікуючу ознаку «вчинення злочину повторно», а у фактично вчиненому посяганні інші кваліфікуючі ознаки відсутні; 2) містить кваліфікуючу ознаку «вчинення злочину повторно», а у фактично вчиненому посяганні є також

інші кваліфікуючі ознаки, передбачені тією ж частиною статті Особливої частини КК, що і ознака «вчинення злочину повторно»; 3) містить кваліфікуючу ознаку «вчинення злочину повторно», а у фактично вчиненому посяганні є кваліфікуючі ознаки, передбачені іншими частинами тієї самої статті Особливої частини КК; 4) не містить кваліфікуючої ознаки «вчинення злочину повторно», а фактично вчинене посягання має інші кваліфікуючі ознаки; 5) не містить кваліфікуючої ознаки «вчинення злочину повторно», і фактично вчинене посягання не має інших кваліфікуючих ознак.

На підставі викладеного обґрунтовано, що у вищенаведених випадках два або більше злочини, які утворюють повторність злочинів, потрібно кваліфікувати за сукупністю статей Особливої частини КК України, тобто кожен зі злочинів потребує самостійної кримінально-правової оцінки та самостійного відображення у формулі кваліфікації. Відтак, усі види повторності злочинів можна кваліфікувати відповідно до одного правила кваліфікації повторності злочинів. Запропонований підхід щодо кваліфікації повторності злочинів забезпечує дотримання принципів повноти, індивідуальності, точності та законності кваліфікації.

1. Коржанський М.Й. Кваліфікація злочинів: навчальний посібник / М.Й. Коржанський. – Вид. 2-ге. – К.: Атіка, 2002. – 640 с.

2. Кудрявцев В.Н. Теоретические основы квалификации преступлений / В.Н. Кудрявцев. – М.: Госюриздат, 1963. – 324 с.

3. Зінченко І.О. Множинність злочинів: поняття, види, призначення покарання: монографія / за заг. ред. проф. В.І. Гютюгіна. – Харків: Фінн, 2008. – 336 с.

4. Бородин С.В. Квалификация преступлений против жизни / С.В. Бородин. – М.: Юрид. лит., 1977. – 240 с.

5. Юшков Ю.Н. Множественность преступных деяний: вопросы квалификации преступлений и назначения наказания: автореф. дис. на соискание ученой степени канд. юрид. наук / Ю.Н. Юшков. – Свердловск, 1974. – 27 с.

6. Навроцький В.О. Основи кримінально-правової кваліфікації / В.О. Навроцький. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – 704 с.

7. Фріс П.Л. Кримінальне право України. Загальна частина: навч. посібник / П.Л. Фріс. – К.: Центр навч. літ., 2004. – 362 с.

8. Кримінальна справа № 1-177/2010 / Франківський районний суд м. Львова. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до вироку: <http://www.reyestr.court.gov.ua/pls/apex/f?p=301:1:2714112792739021>

9. Марін О.К. Кваліфікації злочинів при конкуренції кримінально-правових норм / О.К. Марін. – К.: Атіка, 2003. – 224 с.

10. Кримінальна справа № 1-12/128/2007 Галицький районний суд м. Львова. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до вироку: <http://www.reyestr.court.gov.ua/pls/apex/f?p=301:1:2714112792739021>

11. Судова практика у кримінальних справах // Кримінальне судачинство. – 2006. – Вип. 1–2. – 392 с.

12. Зелинский А.Ф. Квалификация повторных преступлений / А.Ф. Зелинский. – Волгоград: ВСШ МВД СРСР, 1976. – 54 с.

Устрицкая Н.И. Особенности уголовно-правовой квалификации повторности преступлений.

Проанализировано влияние повторности преступлений на уголовно-правовую квалификацию, обращено внимание на конструкции статей Особенной части УК Украины, предусматривающих ответственность за преступление, совершенное повторно.

Ключевые слова: *повторность преступлений, квалификация преступлений, квалифицирующий признак.*

Ustrytska N.I. Features criminally legal qualification of repeated of crimes.

The influence of repetition of crimes in criminal law qualifications referred to the design of special articles of the Criminal Code of Ukraine, which include responsibility for the offense again.

Key words: *repeated offenses, qualification crimes, aggravating circumstances.*

Стаття надійшла 15 грудня 2011 р.

УДК 343.81

З.В. Яремко

**ЗАХОДИ ЗАОХОЧЕННЯ, ЯКІ ЗАСТОСОВУЮТЬСЯ
ДО ОСІБ, ПОЗБАВЛЕНИХ ВОЛІ НА ПЕВНИЙ
СТРОК ЗА КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧИМ
ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ
ТА ІНШИХ ДЕРЖАВ СНД;
ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ**

Здійснено аналіз заходів заохочення, які можуть застосовуватися до осіб, позбавлених волі на певний строк за кримінально-виконавчим законодавством України та інших держав СНД. Звернено увагу на подібні та відмінні риси застосування даного інституту до засуджених.

Ключові слова: *кримінально-виконавче законодавство, заходи заохочення, засуджених.*